

در آستانه سالروز قتل میرزا محمد تقی خان

بررسی کردیم چرا سریال «امیرکبیر» همچنان تمام

روزگار مرد دانا در عهد تن

زندگی امیرکبیر

به ذات جذاب است؛

اما این جذابیت را

به تصویر کشیدن

قطعا هنر می خواهد.

چه بسیار قصه ها

و واقعیت هایی که

هنگام تبدیل شدن

به سریال و فیلم

تباہ شدند و صدای

خانواده شخصیت های

برجسته یا نویسندگان

آثار مکتوب را

درآوردند. سریال

امیرکبیر اما از این

قاعده مستثنی است

یادداشت

چالش های پردازش شخصیت های تاریخی

آن با دغدغه و دشواری و چالش های فراوان
همین رو کم نبوده اند آثاری که به علت کاستی
و حتی نگاه سلیقه ای به تاریخ و شخصیت
مخاطبان روبه رو شده اند. تولید آثار شعری
تلویزیونی سینما پیشینه مهم دارد که در ایران
شده بهترین و تماشایی، کامل ترین و
تاریخی را بسازد. امیرکبیر از شخصیت های
ایران و جهان است و کارگردان های بسیار

جبار آذین
منقد سینما، تلویزیون و تئاتر

تولید آثار تاریخی شخصیت محور به دلیل مناسبات و شرایط
خاص دوران های مختلف و اوضاع اجتماعی، سیاسی، فرهنگی،
اعتقادی و همچنین ویژگی ها و خصوصیات شخصیت ها و تعداد و گاه
گوناگونی منابع تاریخی و هزینه تولید چنین آثار، برای تولیدکنندگان

علیرضا ظهوری مقدم

از اهالی قلم

۲۰ دی ماه سنه ۱۲۳۰ خورشیدی، کاشان، حمام فین. در چنین روزی
خون مردی بر زمین ریخت که قاتل و آمران به قتلش هرگز نتوانستند
پاسخگوی این کینه توزی خود در تاریخ باشند. آنان بهانه جویی کردند
تا سایه مردی را از سر حکومت خود کم کنند که مانعی برای زیاده خواهی هایشان بود، اما درواقع به تاریخ باختند
و نه توانستند در دنیا به نیکنامی برسند و نه امید است که آن دنیا را از آن خود کرده باشند. بگذریم بهانه برای
نوشتن از امیرکبیر که در آستانه سالگرد قتلش هستیم، چیز دیگری است. در این شماره از قاب کوچک سریالی را
مرور می کنیم که با نام این مرد در تاریخ تلویزیون ماندگار شده است. «امیرکبیر» به کارگردانی سعید نیک پور، بازیگر
و کارگردان نام آشنای سینما، تئاتر و تلویزیون که خود در سریال، رخت میرزا تقی خان را بر تن کرد. در نوشتار پیش رو
از این گفتیم که چرا سریال توانست در جذب مخاطبان موفق عمل کند، چه جذابیت های تماشایی و چه نکات
خاطره انگیز و متمایزی داشت، چهره های کم نظیر حاضر در آن درباره نقش هایشان چه گفتند و در پایان نظر جبار
آذین، منقد پیشکسوت سینما، تئاتر و تلویزیون را درباره چالش های پرداختن به شخصیت های واقعی در قاب
قصه های تلویزیونی با محوریت این سریال منعکس کردیم.

از پسر آشپز تا صدراعظم دربار

«پسری که او را فرزند آشپز دربار می دانستند، رفته رفته
از خود شایستگی نشان داد تا به دامادی و صدراعظمی
شاه رسید.» همین یک خط روایت کافی است تا برای
شنیدن یک قصه جذاب شویم. پس زندگی امیرکبیر به
ذات جذاب است. اما این جذابیت را به تصویر کشیدن
قطعا هنر می خواهد. چه بسیار قصه ها و واقعیت هایی
که هنگام تبدیل شدن به سریال و فیلم، تباہ شدند و
صدای خانواده، شخصیت های برجسته یا نویسندگان

هم کارگردانی
و هم بازیگری

تا امروز چند بازیگر ردای امیرکبیر را در آثار نمایشی
مختلف بر تن کردند. سعید نیک پور پیش از ساخت
سریال امیرکبیر، سریال «شاه شکار» را ساخت و در آن
نقش میرزای کرمانی را بازی کرد. پس از آن سراغ
امیرکبیر رفت و در این سریال نقش اصلی قصه را بر
عهده گرفت. مقابل او ایرج راد، با هنرمندی نقش
ناصرالدین شاه را بازی کرد. نیک پور دغدغه تاریخ دارد
و این را می توان از عمده آثاری که کارگردانی و بازیگری
کرده است، دریافت. او در گفت و گویی بیان کرده: «ابتدا
فکرش را هم نمی کردم خودم نقش امیرکبیر را بازی
کنم. در آن سریال در مقام کارگردان من بیش از ۱۰ نفر از

هنرپیشگان مطرح سال ۶۳ را که هنوز مشغول فعالیت
بودند، تست زدم؛ چون برای انتخاب بازیگران نقش هم
خودم خیلی حساسیت داشتم و هم مسئولان تلویزیون.
حتی پیش آمد که چند سکانس هم با بازی بازیگرانی که
تست می کردیم گرفتیم که مسئولان وقتی آن اجراها را
دیدند، رد کردند و ما واقعا مانده بودیم که بالاخره چه
کسی برای بازی در این نقش مناسب است.» به گفته
نیک پور، حتی قرعه به نام یک بازیگر قبل از انقلاب نیز
می افتد که مسئولان وقت صداوسیما با این موضوع
موافقت می کنند اما این تصمیم به سرانجام نمی رسد.
نیک پور روایت کرده: «آمدیم و جلسه ای با عوامل این
سریال گذاشتیم که چه کنیم و آنها گفتند چرا خودت
امیرکبیر را بازی نمی کنی؟ و من با توجه به این که علاوه
بر کارگردانی، تهیه کنندگی این مجموعه را هم به عهده
داشتم گفتم نمی شود. عملا سه وظیفه را در یک طرح
به عهده داشتن خیلی مشکل بود، اما بچه ها قول دادند
هرچه را در توان دارند برای این کار بگذارند که بشود و شد.
شمانمی دانید که ما این سریال را چطور به انتها رساندیم.
آبدارچی این مجموعه هم اگر نکته ای به نظرش می آمد،
به من می گفت که کار بهتر شود. تمام بچه ها این طرح را
متعلق به خودشان می دانستند و با عشق کار می کردند.
با عشق کار کردند که ماندگار شد.»